

ТЫЗЭКЪОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 7 (22936)

2024-рэ илъэс

МЭФЭКУ

ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 18

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгохэр

макь

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Бзылъфыгъэ кӀуачӀэкӀэ

Адыгеим ис бзылъфыгъэ чанэу, тишьолыр хэъоныгъэхэр егъ-шыгъэнхэм зилахь мымакӀэу хэзылъхъэхэрэм афэгъэхыгъэу тигъэзет проекткӀэ 2024-рэ илъэсэу кыхъагъэм ригъэжыгъ. Ащ епхыгъэ зэзэгъыныгъэ «Адыгэ макъэмрэ» Адыгеим ибзылъфыгъэхэм я Союзрэ зэдашыгъ.

Союзым икӀутамэу муниципальнэ образованиехэм ащызэхачагъэхэм зепхыныгъэ адытилэнэу, юфэу ашӀэрэр

къэтӀотэнэу, анахь чанэу ахэтхэм афэгъэхыгъэу кыхъатыу-тынэу проектым кыдэлъытагъ. Апэу тыздэщылагъэр Тэхьутэ-

мыкӀое районыр ары. Адыгеим ибзылъфыгъэхэм я Союз икӀутамэу ащ щылэм ипачэу Шыупэщэ Къадырхъанрэ орга-

низацием хэтхэм ащыщхэмрэ залудгъэкӀагъ.

— Непэ пстэумкӀи нэгъыри 150-рэ тэхьу. ИкӀыгъэ 2023-рэ илъэсыр кызыехъэм нэгъырэ 44-рэ зэкӀэмкӀи хэтыгъэр. Ащ фэдэу илъэс закӀом бэу кы-

зэрэхэхагъэм юфэу тшӀэрэм шуагъэ кызыерихьырэр, организацием мэхъанэ ин зэри-лэр кӀеушыхъаты. Мары джы-ри кыттахъэмэ зышӀоигъохэр

(ИкӀэух я 3-рэ нэкӀуб. ит).

Юльына АстӀан

Унагъом и Ильэс къадызэуахышт

Неущ къыщыублагъуу шылэ мазэм и 23-м нэс Дунэе къэгъэлъгъон-форумэу «Урысыер» зыфилоу ВДНХ-м къыщызэуахыгъэм Урысые унэгъо форумэу «Родные — Любимые» зыфилорэр щыклошт.

А. Гусев

«Урысые неппэ мэхъанэшхо щараты унагъохэм лэпылэгъу ягъэгъотыгъэным, унэгъо хабзэхэм якъэухъумэн. Къыхъэгъэ ильэсыр унагъом и Ильэсэу къэралыгъом ипашэу Владимир Путиным аукъодыеу ыгъэнэфагъэп. Юфтхъэбзэ инэу Урысые унэгъо форумэу «Родные — Любимые» зыфилорэмкӀэ ар къызызэуахышт», — **къыхигъэщыгъ республикэм ипашэу Къумпыл Мурат.**

Адыгеир форумым къыщигъэлъэгъошт тишъолъыр щызэлъашӀэхэу Зыхъэ Заурбийрэ Мэлайчтрэ яунагъо. Мы унэгъо зэкӀужьым икӀыгъэ ильэсым шъолъыр зэнэкъокъоу «Ильэсым иунагъу» зыфилорэм ильэныкъохэм ащыкӀэ теклоныгъэ къыщидыхыгъ. Зэшхъэгъусэхэр зэгурылоныгъэ азыфагу ильэу зызэдэпсэхэр ильэс 50 хъугъэ, къызызэрэщэгъэхэр джыри Ленинград театральнэ институтым щеджхэ зэхъур ары. Ахэм сабыищ зэдагъотыгъ ыкӀи алъэ тырагъэуцагъэх: Зар, Марян ыкӀи Зуралбий. Мыхэм яунагъохэм сабыих къацэтэджы, ахэми аналэ лъэшэу атет, адыгэ хабзэхэм атетэу аплӀх Заурбийрэ Мэлайчтрэ.

Адыгеим итеатральнэ искусствэ Зыхъэхэм ялахь ин хэлъ, джырэ уахтэми ащ фэлажъэх. Театрэми, киноми яплъыхэрэм ильэсыбэм агу кӀинэгъэ роль

плъы пчъагъэхэр зэшхъэгъусэхэм къашыгъэх. Ясэнэхъат гъэхъагъэу щашыгъэхэр щытхъуцӀэ ыкӀи тын зэфӀэшхъафхэмкӀэ къыхагъэщыгъэх — Зыхъэ Заур Урысыемерэ Адыгеимрэ янароднэ артист, Абхъазым, Къэбартэе-Бэлкъарым, Пшызэ шъолъыр язаслуженнэ артист. Мэлайчт Урысыем изаслуженнэ, Адыгеим инароднэ артистк.

«Зыхъэхэм яунагъо сэнэхъат лӀэуж унагъоу уеджэн плъэ-кӀышт. Яклалэхэмрэ якъорэльф ыкӀи пхъорэльфхэмрэ гъэхъагъэ хэлъэу ясэнэхъатхэм закъыщэгъэлъагъо, яклалэу Зуралбий ны-тыхэм ялъагъо рыкӀуагъ — театрэм юф щелӀэ, актер сэнэхъатым ишӀэфхэр сабыихэм алъегъэлэсы.

Сицыхъэ телъ Зыхъэхэм яунэгъо ин зэкӀужь яхабзэхэмкӀэ, Адыгеим икультурэрэ ичӀыплэ гъэшлӀэгъонхэм ятарихкӀэ форумэу «Родные — Любимые» зыфилорэм хэлажъэхэрэм агу къызыринэжъышттым имызакъоу, цыф гъэшлӀэгъонхэм, зэлухыгъэхэм, нэгъушӀухэм зэралукӀагъэхэм игузэхашӀэхэри зэрэзыдахы-жъыштхэм.

Зерифэшъуашэу зыкъагъэлъэгъонэу ыкӀи унагъом и Ильэс фэгъэхъыгъэ юфыгъошхом зэрэхэлажъэхэрэм агу кӀылатынэу тафэлъэон!» — къацитыхыгъ Адыгеим и Лышхъэ исоциальнэ нэкӀубгъохэм.

Хэдзынхэм япэгъокӀэу

АР-м хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ комиссие тыгъуасэ я 31-рэ зэхэсыгъоу илагъэм юфыгъуи 7-мэ щатегушылагъэх, унэшъо гъэнэфагъэхэр щашыгъэх. Юфтхъабзэр зэрищэгъ ащ и Тхъаматэ игуадзэу Елена Майор.

Делэкъо Анет

алъагъэлэсышт. Ащ нэмыкӀэу Интернетым бэ къырагъэхъащыр, пэшлорыгъэшъэу агъэхъазырыгъэ тхылъ цыкӀлӀхэр аратыштх.

Сэкъатныгъэ зилӀэхэм хэдзынхэм афэгъэхъыгъэ фитыныгъэу ялӀэхэр къэухъумэгъэнхэм пае Гупчэ комиссием юфшӀэнэу зэшлуиыхэрэм нэужым тегушылагъэх.

АР-м хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ комиссие исекретарэу ХъэцӀцӀэ Фатимэ къызэриуагъэмкӀэ, сэкъатныгъэ зилӀэхэр хэдзынхэм ахэлӀжъэнхэм пае ищыкӀагъэр зэкӀэ агъэцӀкӀэ. Ахэм яшӀоигъоныгъэхэр къыдалъытэзэ ялофшӀэн зэхашӀэ. ЗерагъэнафэрэмкӀэ, сэкъатныгъэ зилӀэхэр курэжъыехэм арысхэм хэдзынхэм ахэлӀжъэнхэр лӀрыфэгъу къафэхъуным фэшӀ чӀыплӀэхэр

афагъэлпсыштх, нэмыкӀ хэушхъафыкӀыгъэ лӀмэ-псымэхэри агъэфедэн амал ялӀшт.

Сэкъатныгъэ зилӀэхэм яшӀолъыр общественнэ организации АР-м хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ комиссие зэдэлӀжъэныгъэу дырилӀным фэгъэзэгъэ юфышӀэ купым хэтхэр нэужым агъэнэфагъэх.

Джащ фэдэу 2024-рэ ильэсым Гупчэ комиссием юфшӀэнэу ыгъэцӀкӀэштӀым тегушылагъэх. ЗерагъэнафэрэмкӀэ, анахь шхъалӀэр УФ-м и Президент ихэдзынхэм языфэгъэхъазырын ыкӀи язэхэцэн, джащ фэдэу юныгъо мазэм зы хэдзын кампание щылӀэнэу агъэнафэ, ау мыщ зэхъокӀыныгъэхэр джыри фэхъунхэ ыльӀэкӀышт.

Юфтхъабзэм нэмыкӀ упчӀэхэри къыщалӀэтыгъэх. КӀэухым

хэдзынхэм ялӀэхъан къэбарлыгъэлэс-гурыгъэлоным епхыгъэ юфшӀэн анахь дэгъухэр къызышыхахыгъэ Урысые зэнэкъокъум игугъу къашыгъ. Шъолъыр уцугъом теклоныгъэу къыщидзыхыгъэ Марина Колковар агъэшлуагъ. Хъафизэхэм я Адыгэ республикэ хэушхъафыкӀыгъэ тхылъеджаплӀэ ибиблиографэу ащ юф ешӀэ. Зэнэкъокъум ифедеральнэ уцугъо зэфӀэхъысыжхэр зыфашӀыхэм, Маринэ илофшӀагъэ УФ-м хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ комиссие уасэ къыфишӀыгъ. Джащ фэдэу республикэ Гупчэ комиссиемерэ хъафизэхэм я Адыгэ республикэ хэушхъафыкӀыгъэ тхылъеджаплӀэрэ рэзэныгъэу тхылъхэр къафагъэхъыгъэх.

ДЕЛӀКЪО Анет.

Гъэтхапэм и 17-м Урысые Федерацием и Президент ихэдзынэу щылӀштӀым, ащ изыфэгъэхъазырын афэгъэхъыгъэ къэбарлыгъэлэс-гурыгъэлон

юфшӀэнэу Гупчэ комиссием зэшлуиыхэрэм ар къатегушылагъ. Къэбар жугъэм иамалхэр къызфагъэфедэхэзэ хэдзынхэм афэгъэхъыгъэу цыфхэм

Зеклохэм япчыагъэ хэхъуагъ

Юлия Поликайтте

Зекло нэбгырэ пчыагъэу еклолагэм ибагэклэ заповедникхэм азыфагуклэ кэралыгъом щыпэрыт Кавказ биосфернэр. УФ-м чыопсым иамалхэмклэ ыкли экологиемклэ и Министерствэ 2023-рэ илэсым фишыгъэ зэфэхысыжхэм ар къагэлыгъуагъ.

Пстэумкли гъэрекло кэралыгъом изаповедникхэр зекло миллион 14,5-мэ зэрагэлыгъуагъ. Мы пчыагъэм щыщэу мин 622-р Пшызэ шьолырым, Адыгеим ыкли Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм ащыгэпсыгъэ Кавказ биосфернэ заповедникым ихьэклагъэх. Ар 2022-м икыгэлыгъонхэм нэбгырэ мин 70-клэ анахыб.

Мыщ фэдэ хэхъоныгъэшлэхэм зеклоным кэралыгъом зызэрэщыушомбгъурэр ылапсэу къы-

хагъэщы. Ащ епхыгъэу заповедникым къеклуалэрэри нахыбэ мэху. Ау зеклохэм япчыагъэ зэрэахьорэм пшэрылыклэхэр кегъэуцух. Заповедникхэм ащылэжхэрэ лъагъохэр, музейхэр непэрэ шапхэхэм адиштэу зэтэгэпсыхьэгъэнхэ ыкли хьаклэхэм нахь чанэу уадэлэжхэн фæе. Анахь шхьалэр лофшлэныр зеклэ чыопсым зэрар емыклэу зэхэцэгъэныр ары, сыда плэмэ заповедникхэмрэ Лъэпкэ паркхэмрэ эко-

логическэ зеклоным зегъэушомбгъуэнымклэ непэ чыопшлэху. Ащ епхыгъэу тыкэзэуцухьэрэ дунаим зэрар рамыхэу зеклоным зызыщырагъэушомбгъун альэклишт чыопшлэу заповедникхэмрэ Лъэпкэ паркхэмрэ ялэхэр мы илэсым ыкли нэс къагээнэфэнэу УФ-м чыопсым иамалхэмклэ ыкли экологиемклэ иминистрэу Александр Козловым пшэрылыгъуагъ.

АНЦОКЪО Ирин.

Врачхэм адэжъ зызэрэхэптхэщтыр

Непэ гумэклыгъо кызыхэлыхэрэм ащыщ, анахьэу зыныбжъ хэклотагъэхэмклэ, зэресагъэхэу зыщыфаехэм медицинэ учреждениехэм ярегистратурэхэм алу-хьанхэщ, ящыклагъэу алытэрэ врачым дэжъ зыхатхэн зэрамылэкыжырэ.

Мы шыклэм чэзыушхохэр къы-хэклыщтыгъ ыкли лэрыфэгъоу плытэнэу щытыгъэп. Джащ фэдэу Адыгеим псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ исоциальнэ хьытыухэм цыфхэм ядаохэр къарэхьэх, шьолыыр зыкл номерэу 122-мклэ къало «узкопрофильнэ-клэ» заджэхэрэ врачхэм адэжъ зыхатхэн зэрамылэкыжырэ фэгъэхьыгъэу.

Мы лофыгъом епхыгъэу джэуап къытыжыгъ Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ

иминистрэ игуадзэу Хьагъэудж Марыет.

Ащ кызыэриуагъэмклэ, кэралыгъо фэло-фашлэхэм яамалклэ е зыкл коллгупчэм иномерэу 122-мклэ лъэныкыо 15-клэ врачхэм адэжъ зыхэщытхэн шьулэпхыт. Ахэр: терапевтыр, зэхэт практикэмклэ врачым (унэгъо врач), хирургы, офтальмологы, оториноларингологы, акушер-гинекологи, психиатр-наркологы, фтизиатры, стоматологы, педиатры, клэлэцыкылу хирургы ыкли психиатры, уролог-андрологи, дерматовенерологи.

— Адрэ врачхэм адэжъ зыхыбгъэ-тхэным фэшл терапевтым уеклолэнэу щыт. Ар узыгъэгумэжырэм къедэлэщ, уипсауныгъэ изытет зэригъэшлэщт ыкли анализхэр уигъэтынхэщ, нахь уищыклэгъэ врачым дэжъ уигъэлощт. Зыкл номерымклэ врачым дэжъ зыхыгъэтхэгъэныр Урысыем и субъект пстэуми ащагъэфедэ. Цыфым уахь-тэ ыгъэклодэу чэзыухэм ахэмыты-нымклэ мыр амалышлоу щыт, — кылуагъ Хьагъэудж Марыет.

ИШЬЫНЭ Сусан.

Ишьынэ Сусан

Бзылфыгъэ клуачлэклэ

(Иклух).

щылэх, лъэлу тхылхэр къатын-хэу къэлэлуагъэх, — кылуагъ Къадырхъан. — Союзым хэт бзылфыгъэхэр сэнэхьат зэфэ-шхьафхэм арэлажъэх: клэлэ-егъаджэхэр, клэлэплэхэр, врач-хэр, цыфхэм социальнэ лэпы-лэгъу ягъэгъотыгъэным фэ-гъэзагъэхэр, пшэрыхьаглохэр, нэмыклэхэр тилэх. Культурэм ыльэныкыо щылажъэу кытхэ-тыр маклэп. Зэклэ зырызэу къэпчыгъуай. Кыхьэгъэщы-мэ сшлоигъор Тэхьутэмыкыое районим имыхьэри кызыэрэт-хэтхэр ары.

Зегурылоныгъэ, зыкыныгъэ зэрахэллыр, сьд фэдэрэ лофи зэклэ зэфэдэу кызыэрэхэлажъ-эрэр Къадырхъан кыхыгъэщыгъ. Непэ анахьэу аналэ зытэтхэм ащыщ хэушхьафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм, ахэм яунагъохэм лэпылэгъоу респуб-ликэм аритырэм ялахь халхьа-ныр. Шлушлэ лэпылэгъоу къау-гъоирэр ежъхэм аклуачлэклэ операциер зыщыклорэ чыплэм

игъунапкэ нагъэсэуи бэрэ кыыхэклэ.

Джащ фэдэу гушылэгъу тыз-фэхьугъэ бзылфыгъэхэм кы-зэралуагъэмклэ, шьолырыклэу Урысыем кыхьэхьажыгъэхэм альэлэсых. Гушылэм пае, райо-ным итхылъеджаплэхэм яло-фышлэу организацием хэтхэм тхылхэр къаугъоихи, клэлэ-цыкылоу ахэм арысхэм афа-тлупщыгъ.

Шыупэщэ Къадырхъан кы-зэриуагъэмклэ, гуфэкло купхэр бзылфыгъэхэм ярайон орга-низацие щызэхашагъэх. Ахэм дзэклолхэм апае хьытыухэр ахьых, щыгынхэр адых. Гу-шылэм пае, поселкэхэу Ябло-новскэм, Инэм, къутырхэу Суповскэм, «Новый сад» зы-филорэм ащ фэдэ цеххэр адэ-тых. Джырэблагъэ къуаджэу Тэхьутэмыкыуайи кыщызе-луахыгъ.

— Союзым хэт бзылфыгъэ-хэм янахыбэм унагъохэр, са-былхэр ялэх. Ары паклошъ, сабыибэ зыплэхэрэри ахэтых. Ау ащ пае къэмынэу лофтхьа-

бзэу районим щызэхатхэхэ-рэм чанэу зэклэри кыхьэлажъэх, шлушлэ лэпылэгъум ялахьышхо хэлъ. Хьытыу зыхьыхэрэри, щыгын зыдыхэрэри ахэр ары. А лофшлэнхэм охьтабэ зэра-хьырэр шьолшэ, ау тибзыл-фыгъэхэм зэклэ зэдагъэцэклэн альэклэ, — арыгушхоэзэ кы-клигъэтхыгъ Къадырхъан.

Мэфэкл горэ къэблагъэмэ, гушылэм пае, нэжъ-лужхэм, сэкьатныгъэ зилэхэм, ным, уна-гъом ямафэхэм, Теклоныгъэм и Мафэ, нэмыклхэм бзылфы-гъэу Союзым хэтхэр апэрэхэм ащыщых. Къэгъэлыгъонхэр зэрэхэлажъэхэрэм, концертхэм зэрахэлажъэхэрэм ямызакъоу, ежъхэм аклуачлэклэ, яахьцэклэ шлухьафтынхэр къащэфыхэщ, зимэфэклхэм ащыщхэр кыха-гъэщых.

Икыгъэ илэсым бзылфы-гъэхэм яорганизациехэу субъ-ектхэм ащызэхашагъэхэм яин-тернет нэклубгъохэм ащыщэу анахыбэу зыфыклатхэхэрэр Урысыем зыщызэрагъапшэм, Адыгеим ибзылфыгъэхэм я

Союз апэриплым ахэфагъ. Ащ Тэхьутэмыкыое районим щылэ къутамэм ишлушлэгъэхо хэлъ, анахь чанэу «подписчикхэр» кыуыгъоигъэх. Ащ фэшл сомэ мини 100 грантэу къаратыгъ. Шыупэщэ Къадырхъан кызе-риуагъэмклэ, а ахьщэр ным и Мафэ фэгъэхьыгъэ лофтхьа-бзэм изэхэщэн пэлуагъэхьагъ. Ащ сабыибэ зилэхэр, хэушхьа-фыкыгъэ дзэ операцием хэла-жъэхэрэм янэхэр, яшхьэгъусэ-хэр цагъэшлуагъэх.

— Тирайон ипашэхэм лъэшэу аналэ кызыэрэттетыри кыхьэ-гъэщымэ сшлоигъу, — кылуагъ Къадырхъан. — Общественнэ лофэу тшлэрэм епхыгъэу лъэлу тилэу зафэдгъэзагъэмэ кыд-делэх, шлушлэ лэпылэгъу тыу-гъоигъэмэ ар зэрэтщэщт транспор-тыр къытаты. Гушылэм пае, Ным и Мафэ ипэгъокл лофтхьабзэу гъэрекло зэхэтцагъэм адми-нистрацием ипаци, депутатхэри, къулыкъу зэфэхьафхэм ялы-кдохэри кыхьэлэжыагъэх, Сою-зым хэт бзылфыгъэхэм ащы-щыбэ шлухьафтынхэмклэ кы-

хыгъэщыгъэх. Районим исэу лъэкл зилэхэм ащыщ теоплагъ-ми, тильэлу къытфамыгъэцэкла-гъэу кыхьэклэгъэх.

Адыгеим ибзылфыгъэхэм я Союз икыутамэу Тэхьутэмыкыое районим щызэхашагъэм мы зигугъу къэтшыгъэхэм язакъоп зэшлуихырэ, зэклэри къэп-шэуцтэп. Нахьыбэрэр ежъхэм яахьцэклэ, аклуачлэклэ ашлэ. Къаделэхэрэм лъэшэу афэразэх. Адрэ районхэм якыутамэхэм афэдэу республикэ гупчэм лофтхьабзэу щызэхашэхэрэми ахэр ахэлажъэх, апэрэхэм ащыщэу сыдигъокли къахэщых. Ащ хэт-хэм ащыщхэм тызалоклэм яча-ныгъэ зэхэтшлагъ. Шлушлэ лэпы-лэгъум ялахь зэрэхалхьашьурэм ахэр щэгъушлукых, рэгъушхох, ау гъэхьэгъэ инэу ар зыфалэгъу-жырэп. Ягуапэу а лофшлэныр тапэкли зэрэлыагъэклотэщтыр кыхьагъэщы.

— Тишуагъэ ядгъэклэу цыф-хэр дгъэгъушлэхэмэ, тэри тэгъу-шлэ, — ылуагъ Шыупэщэ Къа-дырхъан.

ХЬУТ Нэфсэт.

Зэдэлэжъэныгъэм

Илъэмыдж агъэшытэ

ВСТРЕЧА

идерами национально-культурн
и рели...ных о...изации

Адыгеим ыкIи Пшызэ шьолъыр ащыпсэурэ быслымэнхэм я ДиндэлэжъапIэ иллыкIоу, муфтиим игуадзэу, Имамэу Тхьаркьохь Аскэр илэс хьугъэу Краснодар шэлажъэ. Ащ цызэхэщэгъэ дин ыкIи общественнэ-культурнэ организациехэм, краим икьэралыгъо кьулыкьухэм зэпхыныгъэхэр адишыгъэу зэдэлажъэх. Илэс IофшIэгъум изэфэхьысыжъхэм нафэ кьызэралыгъэмкIэ, ДиндэлэжъапIэм иллыкIо гу кьылъатагъ, иIофшIэн уасэ кьыфашыгъ, мэхьанэ ратэу краим иобщественнэ шылэклэ-псэукIэ зыналэ тет организациехэм яIофшIэн хэлэжъэнэу рагъэблэгъагъ.

Тхьаркьохь Аскэр ихьарыныч

БлэкIыгъэ илэсым икIэух культурнэ, общественнэ ыкIи динлэжъ организациехэу Краснодар шылажъэхэрэм яIыкIохэм кьалэм имэрэу Евгений Наумовым зэлукIэгъу адырилагъ. Лэпкь зэфыщытыкIэхэм ягъэпытэн зилахьышIу хэзылхъэхэрэр, лэпкь зэфэшъхьафхэм якультурэ хэхьоныгъэ ышIынымкIэ зишуагъэ кьэзыгъахьохэрэр зэлукIэгъум шагъэшIуагъэх. 2023-рэ илэсым изэфэхьысыжъхэр ашыгъэх, 2024-м зэрэдэлэжъэщтхэ лъэныкьохэм атегушылагъэх. Адыгеим ыкIи Пшызэ шьолъыр ащыпсэурэ быслымэнхэм я ДиндэлэжъапIэ ыцIэклэ зэлукIэгъум хэлэжъагъ Тхьаркьохь Аскэр. Ащ кьыкIэ-лыкIуагъ краим шыпхыращырэ политикэм гъунэ лъызыфырэ Департаментым зэхищэгъэ зэфэхьысыжъ зэхэхэр. Лэпкь зэдэлэжъэныгъэм хэхьоныгъэ ышIынымкIэ, цыф лэпкь зэфэшъхьафхэм яныбжыкIэхэм культурнэ шэн-хабзэхэр кьахэнэнымкIэ ыкIи Краснодар кра-

им лэпкь зэфыщытыкIэу илтым ихэгъэхьон, игъэпытэн илахьышIу зэрэхышIыхэрэм апае Имамэу Тхьаркьохь Аскэр Департаментым ыцIэклэ Рэзэныгъэ тхылъ кьыратыжыгъ.

«Илэс хьугъэ муфтиим сыригуадзэу Краснодар сызшылажъэрэр. Сипшъэрылхэм ащыщых краим ыкIи ежъ Краснодар яадминистрациехэм тызэрадэлэжъэщтым ишапхъэхэр дгъэнэфэнхэр, общественнэ, дин организациехэм, апшъэрэ ыкIи гурит сэнэхьат зыщарагъэгъотырэ еджапIэхэм зэпхыныгъэхэр адэтшIынхэр, — кьыхигъэщыгъ Тхьаркьохь Аскэр. — Ащ нэмыкIэу Шъачэ, Ейскэ, нэмыкI чыплэхэм мэщытхэм, кьэхалъэхэм, тхьэлъэлуплэхэм яшIынкIэ Iофыгъоу кьэуцухэрэмкIэ пшъэдэкIыжъ зыхьыщтхэр тэгъэнафэх, Iоф адэтэшIэ. Ежъ Краснодар пштэмэ, ащ цызэхэщэгъэ Iофтхьэбзэ 38-мэ сахэлэжъагъ. Ахэм ащыщэу ти ДиндэлэжъапIэ кьыхэлажъэзэ зэхэтцагъэр 4: ныбжыкIэхэм шъхъихыгъэ

зэдэгущыIэгъу защыдэтшыгъэ этно-культурнэ форумыр, диныр зэрэшIэрэм фэгъэхьыгъэ зэнэкьокьур, Краснодар адыгэ шлушIэзэхьэу (меценатэу) шыпсэуштыгъэхэм афэгъэхьыгъэ документальнэ фильмэу тетхыгъэр, быслымэнхэм, адыгэ хабзэм афэгъэхьыгъэ зэнэкьокьоу Шъхъащэфыжъ щыредгъэкIокIыгъэр».

Темыр Кавказым шыпсэурэ быслымэнхэм я Координационнэ Гупчэ Кисловодскэ, Элиста дин IофыгъохэмкIэ ащызэхыщэгъэ Iофтхьэбзэхэми муфтиим игуадзэ ахэлэжъагъ. Краснодар иадминистрация, лэпкь культурэхэм я Гупчэ, общественнэ организациехэм, урыс православно чылысым рагъэкIокIыгъэ Iофтхьэбзэ 30 фэдизмэ ар ащылагъ.

«Тапэклэ студентхэм тыналэ атедгъэтынэу тыфай, — кьыIотагъ Аскэр. — Пшызэ мэкъумэщ университетым бэмышIэу зэлукIэгъу щытилагъ. Iофтхьэбзэу зэхэтцагъэхэм ныбжыкIэ 600

фэдиз ахэлэжъагъ. Кьончагъэ диным кьыхэзылхъэхэрэм тикIэлаклэхэр зылэкламыубытэнхэмкIэ тизэлукIэгъухэм мэхьанэшхо яI. Студентхэу диныр зылэжыхэрэм упчIабэ кьаты, гушыIэм пае, шъхъатехьор зэрэптэхьогъэн фаем, намаз зэрэпшыщтым афэгъэхьыгъэхэм, нэмыкIхэм джэуапхэр ятэтыжыкI. Терроризмэм пэшIуеклогъэнымкIэ комиссиеу Краснодар краим иадминистрация цызэхэщэгъэм сыхэт, лэпкь Iофыгъохэм афэгъэзэгъэ купми сыхэхьэ. Ащ нэмыкIэу Общественнэ палатэм бэмышIэу сырагъэблэгъагъ. ДинымкIэ ыкIи лэпкь зэфыщытыкIэхэмкIэ краим цызэхэщэгъэ комиссием мыгъэ сыхагъэхьанэу щыт».

Адыгэ Республикэм ыкIи Пшызэ шьолъыр ащыпсэурэ

быслымэнхэм я ДиндэлэжъапIэ иллыкIо гъэлорышIапIэу Краснодар кьыщызэлуахыгъэм джырэклэ тхьэлъэлуплэ хэтэп. Ар зычIэ-тышт унэм игъэнэфэн, изтегъэ-псыхьан апэрэ пшъэрылэу щытыгъ. Джы ащ тхьэлъэлуплэ кьыщызэлуахыным дэлэжъэщтых, бэрэскэшхо хьутбэхэри ащ цызэхэщэгъэ ашышт. Диным шапхъэу пылхэм ялытыгъэу фэлэ-фэшIэ зэфэшъхьафхэр зэрэзепхьащтхэм фэгъэхьыгъэ упчIэхэр игъорыгъоу кьэуцух. ШлушIэ IофшIэным хэцагъэхэри щылэх. Щыклагъэ зилэхэм Iэпылэгъу афэхьугъэнымкIэ Iофтхьэбзэ гъэнэфагъэхэм язэхэщэн зэрэпылхэр Тхьаркьохь Аскэр кьыхигъэщыгъ. Мыгъэ а лъэныкьом нахь игъэкIотыгъэу дэлэжъэщтых.

ТЭУ Замир.

Патент зиIэхэм апай

Урысые Федерацием экономикэ хэхьоныгъэмкIэ и Министерствэ 2023-рэ илэсым чъэныогъум и 23-м ышIыгъэ унашъоу N 730-р зытетэу «2024-рэ илэсымкIэ коэффицент-дефляторхэр гъэнэфэгъэнхэм ехьылIагъ» зыфилорэм диштэу Iэклъыб кьэралыгъохэм яцIыфхэу Урысые Федерацием шылажъэхэрэм физическэ лицэхэм яхахьо тыралхьэрэ хэбзэIахьымкIэ (НДФЛ) 2024-рэ илэсым шылэ мазэм и 1-м кьыщегъэжъагъэу сомэ 5184-рэ авансэу мазэ кьэс атыщт.

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кIоуцI IофхэмкIэ и Министерствэ кьэбархэмкIэ ыкIи общественнэ зэпхыныгъэхэмкIэ иотдел

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм икьэралыгъо программэу «ЦIыфхэм социальнэ Iэпылэгъу ятыгъэныр» зыфилэу 2023-рэ ыкIи 2024-рэ, 2025-рэ илэсхэм яплан чэзыу тельытагъэм Iофтхьэбзэ шъхьалэхэу пхырыщыгъэн фаехэм я Списокэу хэтым зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 146-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икьэралыгъо программэхэр шуагъэ хэлэу пхырыщыгъэнхэмкIэ, ахэм язэхэгъэуцон епхыгъэ унэшхо гъэнэфагъэхэр штэгъэнхэмкIэ Iофтхьэбзэу зэшIуахын фаехэр зэрэзэкIэлыкIокIшт шыкIэр ухэсыгъэным ехьылIагъ» зыфилэу 2019-рэ илэсым мэкъуогъум и 21-м кьыдэкIыгъэм тегъэпсыхьагъэу унашъо сэшIы:

1. Адыгэ Республикэм икьэралыгъо программэу «ЦIыфхэм социальнэ Iэпылэгъу ятыгъэныр» зыфилэу 2023-рэ ыкIи 2024-рэ, 2025-рэ илэсхэм яплан чэзыу тельытагъэм Iофтхьэбзэ шъхьалэхэу пхырыщыгъэн фаехэм я Списокэу хэтым зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэм игуадзэ годзакIэм диштэу шыгъэнэу.

2. Кьэбар-правовой отделым:
— Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ исайт, Адыгэ Рес-

публикэм икьэралыгъо хабзэ игъэцэкIэклэ кьулыкьухэм яофициальнэ Интернет-сайт мы унашъор кьаригъэхьанэу;

— республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ», джащ фэдэу мазэм зэ кьыдэкIырэ тхылъэу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуэгоягъэхэр» зыфилорэм кьыхауыным пае алэкигъэхьанэу.

3. 2023-рэ илэсым тыгъэгъазэм и 8-м кьыщыублагъэу правэм ыльэныкьокIэ шылэ хьугъэ зэфыщытыкIэхэр мы унашъом кьыхеубытэх.

4. Унашъом игъэцэкIэн зэрэклорэм сылпылпэнэу сэ сшъхьэкIэ зыфэсэгъазэ.

Министрэу
МЫРЗЭ Джанбэч

кь. Мыекьуапэ,
тыгъэгъазэм и 19, 2023-рэ илэс
N 349

Ипэласэм илэшлагъэхэр

Гыш Нахмэт сурэтхэр, дышэидэхэр, шыгыжыехэр, хьэдэн шьабэм ыкIи класэм ахэшлыкыгэ пкыгъохэр, пхонтэжые цыкIухэр клэлэеджаклохэм аргъэшлы. Ар Хьакурынэхьэблэ гурыт еджаплэм Iут, адыгабзэмклэ клэлэегадж, еджаплэм хэт музеим ипаш. Илэс 33-рэ хуыгъэу мы сэнэхьатым рэлажъэ.

Клэлэегаджэм клэлэцыкIухэр ригъаджэхэрэ кьодыеп, ахэр шылэныгъэм щегъэгуазэх, ишлэныгъэхэм ренэу ахегъахь.

Гыш Нахмэт Адыгэ кьэра-лыгъо университетым илэпкь факультет кьызеухым Хьакурынэхьэблэ дэт гурыт еджаплэм Iухьагъ. Ныдэльфыбзэр зэгъэшлэгъэныр, кьэухьумэгъэныр, ар клэлэеджаклохэм шлу аригъэлъэгъуныр пшъэрыл шъхьалэу зыфигъэуцужыгъ.

— Сабыим ицIыкIугъом кьыщегъэжыагъэу иныдэльфыбзэ Iулын фæе, — еIо клэлэегаджэм, — илэпкь уасэ фишын зэрэфаер кьыгурылоныр мыщ дэжыым анахь шъхьал. Тиеджа-

плэ адыгабзэм изэгъэшлэн мэхъанэшхо щыраты, ащ епхыгъэу Iофтхьэбзэ зэфэшхьафхэр клэлэеджаклохэм афызэхэтэх. Адыгэ лэпкьым кьыкIугъэ гьогур, икультурэ зыфэдэр, идышъэ клэн ятэгъашлэ. Еджаплэм имузей чIэлъ пкыгъохэм ятарихъ нэлуасэ фэтэшых. Лэпкь шьуашэхуэ цыемрэ саемрэ, ижыырэ тхьу-уалъэр, кьоеихылъэр, Iуаблэхэр, шыкIапщынэр, адыгэ пщынэр, пхъэкIычыр, кушъэр, дышъэ Iуданэклэ тхыпхъэ зэфэшхьафхэр зыхэдкыкыгъэ Iальмэкхэр ыкIи нэмыкыбэ тимузей чIэлых. Ахэм лэпкьым кьырыкIуагъэр кьыралотыкы.

Лэпкьым итарихъ, икульту-

турэ, иэтнографии шлэныгъэу кьахэпхын Iлэпкыштыр гьу-нэнч. Ар кьыдалытэзэ еджаплэм Iутхэм ялофшлэн агъэпсы.

Гыш Нахмэт проект гъэшлэгъонэу «Ипэласэм идесэхэр» зыфилорэр зэхышъагъ.

— Бзэм изэгъэшлэн даклоу клэлэеджакломэ сурэтхэр, дышъэидэхэр, шыгыжыехэр, хьэдэн шьабэм ыкIи класэм ахэшлыкыгъэ пкыгъохэр, пхонтэжые цыкIухэр ясэгъэшых. КлэлэцыкIухэр лэпкь культурэм фэщэгъэнхэмклэ, Iуныгъэ-гъэсэныгъэ тэрэз ялэнымклэ мыхэр зэкIэ тилэпэлэгъух. Уахьтэрэ шлоигъоныгъэрэ уилэмэ, зэмыгъэшлэн шылэп, — хегъэунэфыкы Нахмэт.

Ллэшлэгъухэр зэзыпхырэ дышъэ клэным икьэухьумэн дэлэжэрэ клэлэегаджэм IофэуыгъэцакIэрэм мэхъанэшхо иI ыкIи ащ шлуагъэ кьытынэу тыцэгъугъы.

ЛЭПШЪЫКЪО Фатим.

Сурэтыр Н. Гышым ихьар-зынэщ.

Зэфэхьысыжъхэмрэ мурадхэмрэ

АгъэцэкIэжыгъэхэри клэу агъэуцугъэхэри зэхэтэу 60 мэхьу. Аужырэ илэситфым джащ фэдиз хьурэ культурэм иунэхэм республикэм шылэклаклэ щэгъотыгъ. АР-м культурэмклэ и Министерствэ кьызэритыремклэ, пстэумкIи шьолырым культурэм и Уни 129-рэ щэлажъэ.

— 2023-ми Iофшлэнхэр лъы-кIотагъэх, зэшлэхыгъэр бэ. Пстэуми мылькыу апэлухьэрэм икьэклаплэ зэфэшхьаф, программэу зыхэфагъэхэм еллы-тыгъ. «Кьоджэ псэуплэхэм хахьо ягъэшлыгъэныр» зыфилорэр программэм кьыдыхэлъытагъэу гъэрэкло культурэм и Унаклэ кьуаджэу Хьатыгъужьыкыуае щэгъэуцугъ. Джащ фэдэу Хьэлъэкьуае псэолъакIэм ишын ыкIэм щыфэкло, гъэтхэпэм кьы-зэлуахышт. Культурнэ хэхьоны-гъэмклэ Гупчэм ишын Хьэкьу-нае (Гавердовскэм) щыдэ-лажъэх. Ащ игъэуцун 2023 — 24-рэ илэсхэм ателъытагъ. Ахэр клэу агъэуцухэрэр ары. Ахэм адаклоу лэпкь проектэу «Культурэм» иамалкIэ куль-турэм и Уни 4 республикэм щэгъэцэкIэжыгъэ: псэуплэу Чернышевым, кьуаджэу ХьакIэм-зые, кьутырэу Саратовскэм ыкIи Къэбыхьаблэ, — блэкIыгъэ илэсым изэфэхьысыжъхэм тащи-гъэгозагъ **АР-м культу-рэмклэ иминистрэ игуадзэу Кушъу Светланэ.**

Кьуаджэу ХьакIэмзые куль-турэм и Унэу шылажъэрэр 1978-рэ илэсым агъэуцугъ. А охьтэ кIыхьэм кьыклоцI игъэкло-тыгъэу зэрагъэцэкIэжыгъэр апэрэ. Я 80-рэ илэсхэм чанэу лажьэрэмэ ясатырэ хэтэгъ, мэфэклэ Iофтхьэбзэ зэфэшхьафхэр жьугъэу шызэхэщыт-гъэх. Къэшьо-кло купи илагъ, республикэм итеатрэ цIэрылохэ-ри еблагъэщытгъэх. Ау 1991-рэ илэсым мэшлэ Iыгъэшхом культурэм и Унэу зыкышши-ти, лэшэу ыгъэфыкыуагъ ыкIи ащ ыуж лъыкIэгъэхьагъэу, ищыкIа-

гъэм фэдэу агъэцэкIэжыгъынэу хуыгъэп. Сценэри, тIысыплэхэри ямылагъэхэми кьуаджэм икульту-рнэ гупчэ илофышлэхэм яамал кьызэрихьэу Iофым хэкIыплэ кьыфагъотыштыгъ, алэ кьифэрэ гъэцэкIэжыгъын мьинхэр рашылэ-щытгъэх. Джы лэпкь проектэу «Культурэр» зыфилорэм ишлуа-гъэклэ ялофшлэнкIэ ящыклагъэр агъотыгъ ыкIи гъэцэкIэжыгъынхэм ауж мэфэклэ шыкIэм тетэу шылэ мазэм и 24-м ар кьызэлуахышт.

— БлэкIыгъэ илэс реным Iофшлэнхэр кIуагъэх. ТIысыплэ чIыплэ 60-р, сценэр, сабийхэм къашьохэр зыщэгъэуцущтхэр тилэхэ хуыгъэ. Унэ Iухьаплэм бгъагъэр Iуагъэуцугъ. Унэ кIы-быр, ышъхьэ агъэцэкIэжыгъэх. Мыщ тхыльеджаклэ хэт, ятIонэрэ кьатым тет. Ари гъэцэкIэжыгъынхэм къахиубытагъ. ТищыкIэгъэ, игъо дэдэу Iофшлэнхэр щыты-

гъэх. Илэс 32-рэ хуыгъэу мыщ сыщэлажъэш, фэдэ Iэпылэгъур апэрэ кьызэрэтатыгъэр. Лэшэу тыщыгушлукыгъ. КлэлэцыкIоу кьытфаклохэрэм джы мыщ гупсэфыплэ щэгъотышт. ФэдитIукIэ нахь фэцэхъэу кьытэкIолэщтых. ПстэумкIи ныбжьыкIэ 65-мэ Iоф адэтэшлэ. Къашьохэм, адыгаб-зэм тащидэлажъэ, художествен-нэ ыкIи драматическэ Iофшлэн-хэр шызэхэтэх. Джащ фэдэу бзылфыгъэ нахьыжъхэм язэ-хахьэу «Дэргэм» зыфилорэри тил, — кьытфилотагъ кьуаджэу ХьакIэмзые культурэм и Унэу дэтым ипашэу ХьакIэмыз Ритэ.

Мы илэсми культурэм иунэ-хэм яшлынэ ягъэцэкIэжыгъынэ республикэм щылагъэклотэшт. Пчъагъэхэмрэ бысымхэмрэ кьэнефэгъахэх. Лэпкь проектэу «Культурэм» кьыдыхэлъытэгъэ игъэклотыгъэ гъэцэкIэжыгъынхэр

ХьакIэмыз Рит

псэуплэу Шаумяным (Мыекьопэ район), кьуаджэу Пэнэхэс (Тэхьутэмькыое район) ащыкIо-щтых, республикэ бюджетым кьыхагъэкIыремклэ культурэм и Унэу псэуплэу Родниковэм дэ-тыр зэтырагъэуцужышт.

Федеральнэ ахьшэ Iэпылэгъум-клэ модельнэ тхыльеджаклэхэм ягъэпсыни республикэм Iоф

щыдашлэ. Гушылэм пае, блэкIы-гъэ илэсым кьуаджэу Фэдэ итхыльеджаклэ модельнэ ша-пхъэхэм адиштэу агъэцэкIэ-жыгъэ ыкIи гъэрэкло илоныгъо мазэ кьыщегъэжыагъэу мэ-лажъэ.

— Мыщ фэдэ зэхьокIыныгъэ-хэр мы илэсым тхыльеджэ-пIишмэ кьажэх: Майскэ кьоджэ тхыльеджаклэр (Кошхьэблэ район), Улэпэ кьоджэ тхыль-еджаклэр (Красногвардейскэ район), Гьобэкьое кьоджэ тхыльеджаклэр (Теуцожь район). БлэкIыгъэ илэсхэм ягъэпша-гъэмэ, модельнэ тхыльеджа-плэхэм ягъэпсын пае мылькыу кьатIупщырэм хэхьуагъ: сомэ миллиони 5 зырызыштыгъэмэ, миллиони 8-м нэсыгъ, — тыщи-гъэгозагъ Кушъу Светланэ.

Непэ культурэм иунэхэу кьуа-джэхэм адэтхэр цIыф зэщэпIа-плэх, культурнэ зэштегъэуплэ

гупчэх. ГъэцэкIэжыгъынхэм яхьа-тыркIэ ахэм непэ ятIонэрэ шылэныгъэ агъотыжыгъэу мэ-лажъэх. Ары ахэм ягъэцэкIэжыгъын тегъэпсыхьэгъэ программэхэм япшъэрыл шъхьалэри — зыдэ-тым емыллытыгъэу, цIыф кIуа-плэ шлыгъэнхэр ары.

АНЦОКЪО Ирин.

Уахьтэр ыкIи тхакIор

Адыгэ лъэшкъ литературэр ыгъэбанигъ

Зигугу къэсшыщтыр адыгэ тхыгъэ литературэм я 50 – 60-рэ илээсхэм кыхахы, хьалэлэу, зафэу шылэжьэгъэ Iэшынэ Хьазрэт ары.

Битыхэрэр 1951-рэ илээсым щегъэ-жыагъэу хиутыщтыгъэх. ИгупшысэкIэ зэкIэмэ алты-Iэсэу литературэм илээс 40 фэдизрэ шылэжьагъ. Усэхэр, поэмэхэр, баснэхэр, рассказхэр, повестьхэр, романхэр зыдэт тхылъхэр бэу, ау псыхьагъэхэу, кыдигъэкIыгъэх.

фэ тхьагъу» кыхиутыгъэх. Хьазрэт ищыIэныгъэ пытэу творчествэм, литературэм зэрэпхыгъагъэм ишыхьатых итхылъ 30 Iэпэ-цыпэу, адыгабзэкIэ 23-рэ ыкIи урысыбзэкIэ 7, кыдигъэкIыгъэр.

Ахэм лъэпкъ гупшысэр зафэу тхакIом ащигъэлорышIэныр физэшлокIыгъ. Адыгэ лъэпкъым ищыIаIэ иохътэ зэфэшхьафхэр зыфэдагъэхэр, тарихъ хьугъэ-шагъэхэр ыкIи ахэм япчэгъу сыдигъуи итыгъэ лэжьэкIо цыфхэр, IэнатIэр ыштэмэ, къэмышIэжьэу зэхьокIырэ цыфхэм яобразхэр, къэрарыр, шхьэ-лпытэжыыр, нэпэ къабзэр зилэ геройхэр итхыгъэхэм къащыригъэлъэгъукIыныхэр Iэшынэ Хьазрэт кыдэхъугъ. Бгъэшагъо икъоу, тхэн Iэпэлэсагъэр хэлплагъоу шIумрэ емрэ зэрэзетекIырэ, ахэр сыдигъуи зэрэзэготхэр кырилотыкIэу ихудожественнэ произведениехэр ыгъэ-псынхэр фэукIочыгъ. Iэшынэ Хьазрэт гупшысэр куоу зылэжьыгъэхэм ащыщ, ирассказ анахъ цыкIлэхэри (ахэри къа-луатэрэмкIи, бзэу зэрэтхыгъэхэмкIи, сюжет-композициемкIи зэфэмьдэхэми) шыпкьэр кIэзыгъэтхьырэ, шыIэныгъэм хэлъ шэн-хабзэхэр зыхэгощагъэх.

Iэшынэ Хьазрэт ипшысэ-пъесэу «Шъэомафэ шэкIожьым ыкыу» зыфилорэр Адыгэ драмтеатрэм цагъэуцугъагъ. ТхакIор зэдзэкIын Iофыми фэлэпэлэсагъ, М. Горькэм, А. Чеховым, К. Хетагуровым, С. Маршак, нэмыкIэхэми ятхыгъэхэм ащыщхэр адыгабзэкIэ зэридзэкIыгъэх.

ТхакIор литературнэ жанрэ пстэуми арылэжьагъэми, анахъ лъэпсэ пытэ зыщишыгъэр лирическэ прозэр – рассказхэр арэу сIлошIы. Итхылъхэр адыгабзэкIи урысыбзэкIи Мыекыуапэ, Москва къащыдэкIыгъэх. 1958-рэ илээсым кышегъэжьагъэу Iэшынэ Хьазрэт УФ-м итхакIохэм я Союз хэтыгъ, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIагъ. НыбжьыкIэхэу тхэным зыфэ-зыкыудыхэрэм IэпыIэгъу афэхъуштыгъ, литературэм осэшIу зэрэфишIырэ

итворчествэкIэ клигъэтхыгъ, IэужыкIэ-ми шIукIэ фэгупшысэщтыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Ащ иапэрэ творческэ лъэбэкъоу ыдзы-гъэхэм къаушыхьатыгъ гупшысэкIэ амалышIухэр зэрэлэIэлъхэр, шыIэныгъэр куоу рильэгъукIэу, ар лъэныкъо зэфэ-шхьафыбэкIэ кырилотыкIыныр зэрэ-физэшлокIырэ. ГушыIэм кIочIэшIу зэ-рилэр зэхуиуигъашIэу, литературнэ жан-рэ зэфэшхьафыбэмкIэ гъэзагъэу Хьазрэт щэлэфа гушхьэлэжьыгъэшхо ышыгъ ыкIи ащкIэ илээпкъ къетагъ.

Iэшынэ Хьазрэт Ахмэт ыкIор Те-уцожь районым ит къуаджэу Гьобэкъуае шылэ мазэм и 2-м, 1926-рэ илээсым кыышыхъугъ.

1941-рэ илээсым илээсибл еджаплэр кыуухи, къоджэ колхозым шылэжьагъ. МТС-м иприцепщикэу, иучетчикэу Iоф щышIагъ. 1943 – 1950-рэ илээсхэм дзэм къулыкыу щыхыгъ. Ар кыуухи кызе-кIожьым, Адыгэ тхылъ тедзаплэм ире-дакторэу, хэку гъзетэу «Социалисти-ческэ Адыгеим» илитературнэ IофышIэу ащылэжьагъ. 1962 – 1964-рэ илээсхэм М. Горькэм ыцIэ зыхьырэ Литературнэ институтэу Москва дэтым и Апшэрэ литературнэ курсхэм ащеджагъ. Ар кыуухи хэкум кызэкIожьым, гъзетэу «Социалистическэ Адыгеим» иредакция культурэмкIэ иотдел ипащэу илээсыбэрэ Iоф ышIагъ, ащ ыужым, опсауфэ, жур-

налэу «Зэкъошныгъэм» иредактор шхьэ-лагъ.

Битыхэрэр 1951-рэ илээсым щегъэ-жыагъэу хиутыщтыгъэх. ИгупшысэкIэ зэкIэмэ алтыIэсэу литературэм илээс 40 фэдизрэ шылэжьагъ. Усэхэр, поэмэхэр, баснэхэр, рассказхэр, повестьхэр, романхэр зыдэт тхылъхэр бэу, ау псыхьагъэхэу, кыдигъэкIыгъэх. Апэрэ тхылъэу «Ныбджэгъу шыпкы» зыфилорэ поэмэр 1954-рэ илээсым кыхаутыгъ. Ащ кыкIэлъыкIуагъэх «Зэгъогогъухэр», «Кымафэми шыблэр мао», «Нэфын», «Жыыбгъэм хэт чыгъхэр», «Гъэтхэпэ пчыхьэхэр». Рассказ тхыным фытегъэ-псыхьэгъэ дэдэу ащ зыкыгъэлъэгъуагъ. Ау творческэ кIочIэ ин зэрилэр мыгъуа-щэу «Баснэхэр» — шIуцIэмрэ фыжыым-рэ ащызэхифэу — кыхиутыгъэх. Мыхэм ауж повестьхэу «ХьэситIу», «Зэрджае-хэр», «Псэм фэдэу лъапIэ», «ЗэфакIу», «Аштрам», «Къэрар», «Чыгу IэшIу», нэмыкIэхэри, адыгэ лъэпкъым пэкIэкIы-гъэр къащырилотыкIэу кыдигъэкIыгъэх. Жанрэу романми зыщиушэтыгъ: «Псэм фабэ икIас», «Тыгъэр псашьо кIуагъэ», «Августым иаужырэ тхьаумаф», нэмыкI-хэри ыкIи кIэлэцыкIлэхэм апае поэмэхэр, пшысэхэр зыдэт тхылъэу «ШакIом имэ-

КIэлэцыкIу усэхэр

Осыр къэсы

Осы шьабэр псынIэу къэсы.
ИлээсыкIэ мафэр къэсы.
Ини цыкIуи шьушымыс,
Ини цыкIуи зыжьыгъэсыс.

Псауныгъэ Тхьэм кышъуэт.
ИлээсыкIэр гъогум тет.
О къеблагъ, къеблагъ, кIымаф!
Уидэхагъэр къэгъэнаф!

Соф, Бачыр, ТIахыр, Налмэс
Iажэ цыкIлур жьугъэтэрэз!
Сыдэу тхьагъуа! Осыр къэсы,
ИлээсыкIэ мафэр къэсы!

ТхьакIумкIыхьэ цыкIу

Бжыхьэм тхьакIумкIыхьэ цыкIум
Иджэдыгу цыкIу зэблихъугъ.
Ар ежъашьо фэдэу щытти,
Осым фэдэу фыжь къэхъугъ!

Жыыбгъэр

(ЛытакIэ, усэ къэкIокI)

— Уашьом джыри зызэблехъу.
— Непэ ощхъынкIи мэхъу.

— Жыыбгъэр! Зы, тIу, шы, плы, тфы!
Пщэхэр чыжьэу-чыжьэу фых.
— Лъэлоу шьуилэр згъэцэкIэн —

Пщэхэм дэгъоу сахэпщэн!

Фыф! Фы-фыф! Фы-фыф! Фы-фыф!
Фыф! Фы-фыф! Фы-фыф! Фы-фыф!

— Жыыбгъэр! Хы, блы, и, бгъу, пшы!
Джы ошъогур къабзэу шы!
— Лъэлоу шьуилэр згъэцэкIэн —
Джыри дэгъоу сахэпщэн!

Фыф! Фы-фыф! Фы-фыф! Фы-фыф!
Фыф! Фы-фыф! Фы-фыф! Фы-фыф!

Жыыбгъэм лыгъэр зэрихьагъ —
Тыгъэр уашьом кытэхьагъ!
Тэри пшым нэс къэтлътэн!
КIэлэцыкIлэхэм Тхьэр ятагъ!

— Жыыбгъэр...
(Усэр къэтыухыгъ тIозэ, икъежьаплэ тыфэкIожьы.
Мыр усэ къэкIокI зыфалорэр ары).

АБРЭДЖ Сафият.

Илъэсым изэфэхьысыжьхэр

Анахь дэгъухэр къэнэфагъэх

Стлашъу Мамыр

Республикэ зэнэкьокьоу «Адыгеим испортсмен ыкIи итренер анахь дэгъухэр» зыфилорэм изэфэхьысыжьхэр ашыгъэх.

Мы Ioфтхьабзэм иклэшапор AP-м физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет ары. 2023-рэ илъэсыр пштэмэ, ягъэхьагъэхэмкIэ нахь къахэщыгъэхэр кушъхьэфэчъэ спортым пылхэр ары. Мы олимпийскэ спорт лъэпкъым иллыкIуи 4 анахь дэгъухэм ахэфагъэх: Стлашъу Мамыр, Елизавета Ошурковар, Гюнель Мартыновар ыкIи Елизавета Арчибасовар. Джащ фэдэу спортсмен анахь дэгъуипшым ахалытагъэх: Анастасия Кравцовамрэ Юлия Башмаковамрэ (спорт щэрыоньр), дзюдоистэу Беданэкьо Заур, тхэквондистэу Даур Къадырбэч, Елена Ермолинар (атлетикэ псынклэр) ыкIи Кристина Морозовар (Iэпшъэ бэнэныр).

Джащ фэдэу спортсмен ныбжьыкIэ анахь лъэшхэри къыхагъэщыгъэх: Нэхэе Рэмэзанрэ Хьатит Муратрэ (урым-рим бэнэныр), Ордэкьо Астемиррэ Артем Орловымрэ (атлетикэ онтэгъур), боксерэу Мушерг Баяндурян, Владислав Подзвездовыр (атлетикэ псынклэр), самбистэу Гьомлэшк Анзор, Таисия Чуренковар (кушъхьэфэчъэ спортыр) ыкIи каратистэу Пакъэ Астемир.

Тренер анахь дэгъуипшым ахэфагъэх: НэмытIэкьо Аскэрбый (Iэпшъэ бэнэныр), Василий Есиныр (тхэквондо), Алексей Войновыр (кушъхьэфэчъэ спортыр), Беданэкьо Байзэт (дзюдо), Георгий Гуляйченкэр (спорт щэрыоньр), Сергей Сухановыр (атлетикэ псынклэр), Сергей Алифиренкэр (спорт щэрыоньр), Делэкьо Адам (самбо), НатIэкьо Шумаф (урым-рим бэнэныр), Евгений Хабibuлиныр (атлетикэ псынклэр).

Илъэсым анахь гъэхъэгъэшлэу зышыгъэ спортсменхэм ахалытагъэх Наш Расул (самбо), Мария Притула ыкIи Кристина Левичевар (тхэквондо). ТренерхэмкIэ къыхагъэщыгъэхэр Карлен Восканян (бокс), Хьагъур Рэджеб (атлетикэ онтэгъур), Джа-рымэкьо Рустам (самбо).

Елена Ермолинар

Беданэкьо Заур

Елизавета Ошурковар

Даур Къадырбэч

Владислав Подзвездовыр

Зэхэзышагъэр ыкIи къыдзэыгъэкIырэр:
AP-м лъэпкъ IoфхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаIихьэрэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожьых.
E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: УФ-м хэутын IoфхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлыгIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэJорышIанI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр АО-у «Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 4190
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 62

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр МэщIэкьо С. А.

Редактор шъхьалэм игуадзэр Тэу З. Дз.

ПштэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр ЖакIэмыкьо А. З.